

STATENS
BYGNINGSTEKNISKE
ETAT

Det Kongelige Fornyings- og
Administrasjonsdepartement
v/Hans Erik Gravdahl Sørensen
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo

REF.
200701034-/HES

VÅR REF.
JK/07/165-8

DATO
25.09.2008

Uttalelse vedr. felles elektronisk tjenesteyting i offentlig sektor – høring av arbeidsgrupperapport om felles IKT-arkitektur

Statens bygningstekniske etat (BE) støtter initiativet om å utvikle en felles IKT-arkitektur for offentlig sektor. De kommentarer som gis kan i hovedsak oppsummeres i følgende hovedpunkter:

- Vi er enige i de arkitekturprinsippene som legges til grunn, men vi ber om at sikkerhetsprinsippet tilpasses tjenestene og ikke omvendt. Sikkerhetsnivået for elektroniske løsninger bør ikke være høyere enn det som er akseptert for tradisjonell saksbehandling med mindre dette samlet sett gir en bedre tjeneste for brukeren. Dette medfører at det må finnes et sett med sikkerhetsnivåer som tjenesteprodusenten kan velge i fra og som krever minimalt med ressurser for å kunne implementeres i eksisterende systemer.
- Antall fellestjenester og felleskomponenter bør reduseres til et minimum slik at de kan utvikles og driftes på en måte som støtter opp under den lokale tjenesteprodusentens behov. Vi er redd for at for store ambisjoner her vil være vanskelig å tilpasse alle behov og det vil bli store utfordringer ved utvikling, drift og vedlikehold av tjenestene/komponentene.
- Styringsmodellen som velges må ikke hindre innovasjon. Vi anbefaler at det bygges opp en sentral enhet som har ansvar for
 - utvikling, drift og vedlikehold av noen få kritiske fellestjenester
 - er et kunnskap/informasjonscenter til støtte for utvikling av lokale tjenester
 - forvalter FOU midler som skal støtte utvikling av elektroniske tjenester i forvaltningen.

Det siste punktet innebærer at vi ikke støtter den anbefalte styringsmodellen fullt ut da denne virker litt for omfattende, og vil kunne hindre ønsket innovasjon. En styringsenhet bør støtte opp om lokale behov mer enn diktere dem.

Uttalelsen er skrevet med bakgrunn i BE's gjennomgang av rapporten, diskusjon i koordineringsutvalget for elektronisk samhandling i BAE sektoren den 5.9.08 og deltakelse på FAD's høringsmøte den 11.9.08.

Kommentarer til de enkelte punkt i rapporten

Arkitekturprinsipper

Vi er enige i de arkitekturprinsippene som beskrives. Vi har først og fremst noen kommentarer som gjelder sikkerhetsprinsippet:

- **Sikkerhet**
Det er ikke alle tjenester der sikkerhetsnivået har så stor betydning. For plan- og byggesaker er sikkerhetsnivået meget lavt. ByggSøk har en enkel løsning med brukernavn og passord og det er i praksis godt nok for å signere søknader. Det er viktig i debatten om sikkerhet at det ikke tar av på en slik måte at tjenester blir "oversikret" da det kan gå på bekostning av funksjonalitet som er langt viktigere for å oppnå gode tjenester.
- **Autentisering**
Autentisering gjelder ikke bare for person. I plan- og byggesaker er det i mange tilfeller foretaket som er rettssubjektet og som dermed står ansvarlig. Det er derfor foretaket som skal ha rettighet til å utføre en tjeneste og det er foretaket som forplikter i forhold til ansvar (virksomhetssertifikat?). Personfokuset blir derfor for ensidig når det snakkes om autentisering.

Virksomhetsprosesser

Vi har en rekke kommentarer til avsnittet om plan- og byggesak. Vi ber om at fagmiljøet i BE blir kontaktet hvis det er behov for en ytterligere beskrivelse av prosessen. Slik det er i rapporten inneholder den for mye feil til at den bør legges til grunn i det videre arbeidet

Fellestjenester/felleskomponenter

Fellestjenestene/komponenter må fullt ut støtte åpne internasjonale standarder. Noen sentrale komponenter som bruk av protokoller o.l. bør være obligatorisk. Forøvrig bør tjenestene så langt som mulig være frivillige, og gratis å bruke. Det at de er frivillige vil være et virkemiddel for ansvarlig enhet å levere produkter som er tilpasset de enkelte tjenesteyters behov slik at de blir "salgbare".

- eID
- Felles semantisk bibliotek/klassifisering av objekter
- Tilgang til offentlige register og geodata
- Meldinger
- Brukergrensesnitt

Vi har en rekke kommentarer når det gjelder fellestjenestene. Vi nevner bare noen av kommentarene i dette høringsnotatet:

- Bruk av utvalgte åpne standarder for å uttrykke fellestjenester: For å oppnå gode fellesløsninger med reell nytte og påfølgende faktisk bruk, må det til et visst nivå konkretiseres hvilke åpne standarder, protokoller mv som tenkes benyttet i en løsning ("profil") med "åpne standarder for semantisk interoperabilitet". Noen stikkord for en slik konkretisering vil kunne være noe i retning av "web services", med XML-baserte meldinger, SOAP-protokoll for meldingsoverføring, WSDL tjenestebeskrivelse, og UDDI-listing på nett.
- Identifisering av felles semantiske biblioteker og metadata: Det bør "høstes lavhengende frukter" for å vise nytteverdi av åpne fellestjenester basert på "web services". Et element i dette bør være å identifisere viktige registre/ datastrukturer som krever ajourhold og har utstrakt bruk på tvers av etater (og bedrifter i privat sektor). Eksempler på slike strukturer kan f.eks være Matrikelnummer, Bygningsnummer, Standardisert bygningstypekategori, og standardisert

romfunksjonskategori. Slike strukturer vil kunne være gode "piloter" for å vise effektiv bruk av web services til fellestjenester. Felles sett av metadata ("data om data") innen definerte områder vil også ha stor verdi. Det kan her vises til det arbeidet som er utført i Sverige innen BAE-sektoren - se www.metadata.se.

- I BAE sektoren satses det mye på åpne internasjonale standarder for å sikre entydig elektronisk kommunikasjon. Dette er et sett med ISO standarder som samlet kalles buildingSMART standardene. Foreløpig er standarder for datamodell, prosessbeskrivelse og semantikk/bibliotek kommet så langt at de er i ferd med å bli implementert. Bibliotekstandarder kalles IFD library og det arbeides med å fylle dette med innhold. For oss ser det ut til at IFD og SERES har overlappende funksjoner, og anbefaler at det blir sjekket ut om det her kan finnes mulighet for en samordning.
- **Tilgang til offentlige registre og geodata**
En sentral fellestjeneste må være tilgang på offentlige registre for bruk som grunnlagsdata, og tilbakerapportering. Dataene må bli tilgjengelige på åpne internasjonale standarder, det bør finnes en oversikt over tilgjengelige tjenester og de må være gratis tilgjengelige.
- **Meldinger**
Det bør utvikles en standard metode for overføring av data fra statlige tjenester til kommunene (f.eks. byggesaker). Det vil være lettere for kommunene å administrere, og dermed øke sannsynligheten for en effektiv og sikker overføring av data. Vi anbefaler at man i første omgang utarbeider en enkel overføring basert på webservices/SOAP.

Arbeidet bør gjøres i samarbeid med KS og Oslo kommune.

- **Brukergrensesnitt**
Brukergrensesnitt som er utformet forholdsvis likt er meget bra og ELMER har gjort mye for å løse dette i forhold til skjema. Som et ledd i utvikling av felleskomponenter anbefaler vi at det utvikles et sett med knapper som kan hentes fra en "plukkliste". ELMER anbefaler for eksempel at det etableres "i-knapper" som skal gi brukeren utdypende informasjon om aktuelt felt i et skjema. Men hvordan skal denne være utformet? Skal det være en "i" eller skal det være et "?" ? skal den være rund eller firkantet? Her vil det kunne være litt å hente hvis det var laget standardiserte knapper som kunne benyttes i ulike løsninger rettet mot brukerne.

Styringsprinsipper

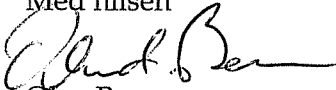
Det synes fornuftig at en sentral enhet tar ansvaret for utvikling og vedlikehold av felleskomponentene/tjenestene. En utfordringen blir imidlertid å løse hvordan prioritering av utvikling av felleskomponentene skal foregå. Det er en rekke tunge felleskomponenter som er foreslått i høringsutkastet. Vi anbefaler derfor at den sentrale enheten konsentrerer seg om noen få felleskomponenter/tjenester som er sentrale for alle offentlige tjenester.

Vi tror det er hensiktsmessig med en enhet som har informasjon/markedsføring som viktigste strategi. Det vil gjøre organisasjonen mer lyttende og ydmyk i forhold til de behov som de lokale tjenesteleverandørene har. I tillegg til dette bør de forvalte en pott med midler som kan benyttes til å gi støtte til prosjekter som bygger opp under den ønskede retningen.

Vi ser også at en for sterk sentral styring vil kunne hindre innovasjon hos de lokale tjenesteyterne. Utviklingen av IKT har gått raskt fordi det ikke har vært hinder for innovasjon. Fagområdet har vært preget av det mange vil betegne som et anarki, men ut av dette har det boblet frem mye positivt. Vi har ingen tro på at det er mulig eller ønskelig

å kontrollere dette for mye. Derimot tror vi at utviklingen vil konvergere mot mer enhetlige tjenester hvis man er tydelige på mål og retning over tid, og det legges tilrette for den ønskede utviklingen.

Med hilsen

Olav Berge
direktør

Øivind Rooth
Avd. direktør